Raadsinformatiebrief

Tabel registratiegegevens

Documentnummer	24.0010032
Zaaknummer	Z24001588
Datum	18 juni 2024
Onderwerp	Meicirculaire 2024

Kernboodschap

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaires. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.
De meicirculaire 2024 is maandag 27 mei verschenen. Hierin informeert het Rijk ons over de te verwachten inkomsten uit de algemene uitkering Gemeentefonds. Deze circulaire is de vertaling van de voorjaarsnota van de rijksoverheid en bevat informatie over de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en de actualisatie van het accres.
Veelal en zo ook dit jaar wordt de meicirculaire laat gepubliceerd waardoor deze niet meer verwerkt kan worden in de voorjaarsnota/kadernota.

Het effect van de meicirculaire 2024 is als volgt:

Bedragen x € 1.000	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Bruto-uitkomst meicirculaire	818	1.484	1.936	1.888	1.878
Taakmutaties	-140	-365	-86	-86	-89
Netto-uitkomst meicirculaire	*678*	*1.119*	*1.850*	*1.802*	*1.789*
AF: reeds opgenomen in VJN stelpost	-	-562	-312	-312	-312
Effect op de begroting 2024-2028	*678*	*557*	*1.538*	*1.490*	*1.477*
Stand van de MJB zoals opgenomen is in de VJN/KN	-1.532	358	-1.469	-1.241	-1.251
Stand MJB na verwerking meicirculaire en VJN/KN	**-854**	**915**	**69**	**249**	**226**

Het meest opvallende in deze meicirculaire is het onverwachte positieve beeld voor de jaren 2026 e.v.

Belangrijkste oorzaken van positieve effecten 2025 t/m 2028

- Accressen
  - Compensatie loon- en prijs ontwikkelingen.
- Hoeveelheidsverschillen in maatstaven (hogere aantallen dan eerder vanuit was gegaan)
  - Huishoudens met laag inkomen;
  - Inwoners 75+ boven drempel;
  - Inwoners met laag opleidingsniveau;

Raadsinformatiebrief

- Onderschrijding BTW-compensatiefonds (BCF);
- Schrappen oploop opschalingskorting vanaf 2026.

Context

Accressen

Onder accres wordt verstaan de voeding van het gemeentefonds. Het accres is sinds 2024 gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging (LPO) en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

De accresmethodiek is ingewikkeld te noemen. Er zit veel techniek in verscholen. Dat wordt in deze circulaire nog eens versterkt doordat de methodiek voor het volumedeel wordt gewijzigd, waarvan de effecten deels worden gecompenseerd.
De baten voor loon- en prijsontwikkelingen zijn bestemd om te ramen aan de lastenkant van de begroting voor loon-prijs effecten. Wij hebben in de Voorjaarsnota ramingen voor loon- en prijsindexering opgenomen. Zie bedragen genoemd in de tabel op pagina 1.

Opschalingskorting

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling tot boven 100.000 inwoners kosten zouden besparen. De gedwongen opschaling is vervallen, maar de korting is blijven bestaan. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. De oploop is daarna een aantal jaren gestopt door hevige kritiek van de VNG. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van (975 – 300 =) € 675 miljoen, geschrapt. Hiermee is een deel van het probleem opgelost dat het zgn. ravijnjaar veroorzaakte. Voor onze gemeente praten we over een bate van € 375.000 structureel vanaf 2026.

BTW-Compensatie Fonds (BCF)

Het BTW-Compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Declareren gemeenten minder uit het BCF dan het plafond, wordt het verschil in het gemeentefonds teruggestort, declareren ze meer dan wordt het verschil uit dat BCF gehaald. Gemeenten zijn in 2023 € 573 miljoen onder dit plafond gebleven met declaraties. In de septembercirculaire 2023 werd al een voorschot van € 359 miljoen uitbetaald. De definitieve afrekening BCF bedraagt hierdoor € 214 miljoen extra en dit bedrag wordt in 2024 incidenteel toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor onze gemeente praten we over € 122.000.

In het gemeentefonds worden geen meerjarige voorschotten verstrekt op de verwachte onderschrijding van het plafond. Daarom staan de provinciaal toezichthouders toe dat gemeenten hiervoor zelf een inschatting maken. Ze mogen daarvoor een stelpost in de begroting opnemen. De afrekening over 2023 mag dan vanaf 2025 extra geraamd worden. We hebben thans niet het hele bedrag meegenomen, maar voorzichtigheidshalve beperkt tot € 100.000.

Taakmutaties

In de meicirculaire 2024 zijn 15 taakmutaties opgenomen, van zowel grote als kleine omvang. Hierna worden de mutaties genoemd met een effect groter dan € 10.000 voor onze gemeente. Ze worden verrekend met de lastenkant van de begroting zodat ze budgettair neutraal verlopen.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden was eerder voor jaar 2023 incidenteel geld beschikbaar gesteld voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. De toekenning vanaf 2024 zal structureel plaatsvinden, en behelst voor onze gemeente een bedrag van ± € 14.000.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In het bestuurlijk akkoord over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen is afgesproken dat het ministerie van Justitie en Veiligheid vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt aan deze werkdrukverlaging. Voor onze gemeente gaat het om ± € 17.000.

Vrijval compensatieregelingen Voogdij 18

In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget (€ 32,1 miljoen) wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering. Voor onze gemeente praten we over structureel ± € 18.000.

Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg

Dit onderwerp houdt relatie met het vorige. Het gaat om het gewijzigde woonplaatsbeginsel. Voorheen draaiden de gemeenten voor de kosten op waar de kinderen werden verpleegd, nu zijn dat de gemeenten waar de kinderen vandaan komen. Er is een grijs gebied waar de kinderen vandaan komen, ze zijn niet altijd traceerbaar. Het kan dus zijn dat sommige gemeenten ten onrechte worden betrokken in de kosten. Voor hen is voor het jaar 2024 een compensatieregeling in het leven geroepen, in de vorm van een zgn. specifieke uitkering. De voeding van die specifieke uitkering vindt plaats uit het gemeentefonds. Voor onze gemeente gaat het om incidenteel € 16.000 in 2024.

Besparingsverlies Jeugd

In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027. In de afspraken met de VNG is nadrukkelijk opgenomen dat de rijksoverheid verantwoordelijk is voor de door te voeren maatregelen. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Daarom wordt incidenteel het gekorte bedrag in 2025 toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor onze gemeente gaat het om € 274.000.

In het hoofdlijnenakkoord van de 4 partijen die momenteel een kabinet formeren is opgenomen dat de korting vanaf 2026 structureel uit de boeken gaat. Daar zal in de komende septembercirculaire 2024 meer nieuws over komen.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen (DU/IU)
In 2 nieuwe en 26 bestaande IU's en DU's zijn wijzigingen opgenomen, waarbij het macrobudget van de uitkering wijzigt. 2 Mutaties hebben een effect met een omvang groter dan € 10.000. Net als bij de taakmutaties worden ze verrekend met de lastenkant van de begroting zodat ze budgettair neutraal verlopen.
In totaal betekent dit voor onze gemeente ± € 40.000 structureel vanaf 2024.

DU Uitvoeringskosten omgevingswet
Voor onze gemeente gaat het in 2024 eenmalig om € 83.000.

Aanpassing basiseenheden bij uitkeringsmaatstaven
De algemene uitkering bestaat onder andere uit maatstaven zoals bedrag per inwoner, bedrag per woonruimte, enzovoort. Bij deze circulaire zijn de maatstaven op de peildatum zo veel mogelijk geactualiseerd. Dat leidt bij onze gemeente tot verschillen bij de maatstaven 'huishoudens met laag inkomen', 'inwoners 75+ boven drempel' en 'inwoners met laag opleidingsniveau'. Met name de twee laatstgenoemde maatstaven geven grote plussen te zien, namelijk € 380.000 en € 450.000. Het zijn nieuwe maatstaven die bij de wetswijziging van 2023 zijn ingevoerd. De ervaring leert dat de aantallen zich dan wat moeten uitkristalliseren.
Het bijwerken van de aantallen heeft de rijksoverheid ook gedaan, alleen dan met landelijke aantallen. Het effect daarvan wordt in de circulaire bij de uitkeringsfactor aangeduid met 'ontwikkeling uitkeringsbasis'. Idealiter leidt een plus bij de maatstaven tot een min bij de uitkeringsfactor, en andersom. Grosso modo klopt dat wel voor onze gemeente, behalve dus de twee maatstaven die hiervoor werden besproken.

De mutaties in de WOZ-waarden zouden ook het beeld moeten laten zien dat een stijging van de WOZ-waarde van de individuele gemeente gecompenseerd wordt door aanpassing van het landelijke rekentarief vanaf 2025. Hier is echter een budgettair nadeel zichtbaar van ± € 100.000 omdat de rijksoverheid ervan uit gaat dat de OZB-tarieven in 2025 worden verhoogd met 6,3% inflatiecorrectie. Uiteraard is iedere gemeente vrij dat wel of niet door te voeren. In Opmeer is gerekend in de kadernota 2025 met een OZB-stijging van 3,1%.

Risico's

Hieronder worden de belangrijkste risico's benoemd:

- In de kadernota 2025 is rekening gehouden met een indexatiecijfer van 3,1%. Het rijk rekent met 3,5%. Het kan zijn dat de inflatie hoger uitvalt dan waar nu rekening mee is gehouden.
- De hogere kosten voor jeugdzorg (€ 1.850.000) zijn incidenteel in de voorjaarsnota voor de jaarschijf 2024 opgenomen. De mogelijkheid bestaat echter dat (gedeeltelijke) doorwerking naar 2025 e.v. realistisch zal zijn.

- De hogere aantallen bij de uitkeringsmaatstaven “huishoudens met laag inkomen” en “inwoners met laag opleidingsniveau” leiden tot grote voordelen in onze algemene uitkering. Het risico bestaat dat later blijkt dat deze aantallen toch bijgesteld moeten worden.
- De beleidsvoornemens van het nieuwe kabinet zijn niet verwerkt in de meicirculaire. Verwacht mag worden dat in de september-circulaire daarover meer duidelijkheid zal komen. Dit kan tot wijzigingen leiden.

Met vriendelijke groet,

M.A.S. Winder
gemeentesecretaris

G.J. van den Hengel
burgemeester